

सभाध्यक्ष एवं सदस्य महानुभावहरु,

१. नेपालको संविधानले संस्थागत गरेको संघीय प्रणाली अन्तर्गत जनताको नजिकको स्थानीय सरकारको रूपमा शुद्धोधन गाउँपालिकाको आ.व. २०७६।०७७ को लागि आय व्यय विवरण सहितको आर्थिक विद्येयक २०७६ र विनियोजन विद्येयक २०७६ सहित आ.व. २०७६।०७७ को बजेट यस गरिमामय गाउँसभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्तै हर्षित भएको छु ।

२. आफ्नो प्राणको बाजी राखि स्थानीय तह सम्म अधिकार पुऱ्याउने गरी विभिन्न समयमा संघर्ष गर्दै लोकतान्त्रिक गणतन्त्र एवं स्वतन्त्रताको लागि विभिन्न आन्दोलनका क्रममा जीवन आहुति दिनुहुने शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दछु ।

३. अबको हाम्रो संघर्ष भनेकै भोक, रोग, गरिवी, पछ्यौटेपन, अशिक्षा, अन्धविश्वासलाई हटाउनु हो । अब यी समस्याहरु हटाउदै समुन्नत र समृद्ध शुद्धोधन गाउँपालिका बनाउन हामी जन निर्वाचित प्रतिनिधिहरु एकजुट भै अगाडि बढ्नु आवश्यक छ ।

४. बार्षिक बजेट शुद्धोधन गाउँपालिकाले अबलम्वन गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने महत्वपूर्ण औजार हो ।

५. जनचाहाना छिटो छिटो धेरै विकास भैदोस् भन्ने हुन्छ । तर साधन, स्रोतको सिमितताले असिमित आवश्यकता एकैपटक पुरा गर्न सम्भव हुदैन तसर्थ योजनाहरुको प्राथमिकिकरण गर्दै एकिकृत योजना अनुशरण गरि सबै बर्ग, क्षेत्र, समेट्ने गरी सन्तुलित विकास गर्दै जाने गरी बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

६. वस्ति तथा वडा तहबाट प्राप्त योजनाहरु, निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुका सुभाब, बुद्धिजीवी, समाजसेवीहरुका सुभाब, राजनीतिक दलहरुका सुभाब, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अबलम्वन गरेका परिलक्ष्य लगायतको आधारमा बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

७. विकासका लागि प्रचुर सम्भावना भएको यस शुद्धोधन गाउँपालिकामा विकासको संवाहकको प्रमुख स्रोत उर्वर भूमि र उर्जाशिल नागरिक नै हुन । यहाँ चुनौतीहरु पनि धेरै छन् । चुनौतीलाई अवसरमा बदल्दै अगाडि बढेर मात्र लक्ष्यमा पुग्न सकिने हुँदा चुनौतिहरुलाई सामना गर्नु नै हामी सबै जनप्रतिनिधिहरुको कर्तव्य हो ।

शुद्धोधन गाउँपालिकाका चुनौति तथा समस्याहरु :

- तिनाउ र दानव नदीको कटान तथा डुवान रोक्नु ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य,पेशा व्यवसाय तथा बेरोजगारी समस्या समाधान गर्नु ।
- फोहरमैलाको समुचित व्यवस्थापन गर्नु ।
- गुणस्तरीय पूर्वाधार विकास गर्ने ।
- सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गर्ने ।
- सिमित साधन स्रोतबाट जनताका अपेक्षा तथा आवश्यकता पुरा गर्नु ।

शुद्धोधन गाउँपालिकाका सम्भावना तथा अवसरहरु:

- तिनाउ र दानव नदीको तटबन्ध गरी करिडोरको रूपमा विकास गरी आकर्षक बनाउने र यी नदीहरुबाट सिचाइ सुविधा लिइ कृषिलाई ब्यवसायिकरण र बजारीकरण गरी आयआर्जन बढाउन सकिने । साथै नदीजन्य पदार्थको उपयोगबाट आन्तरिक आय बढाउन सकिने ।
- शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रको विकास गरी चेतना बृद्धि तथा रोजगारीका अवसर बढाउन सकिने ।
- टोल विकास संस्थाको सहभागिता र सकृयतामा फोहरमैलाको समुचित व्यवस्थापन गरी पूर्ण सरसफाइ युक्त गाउँपालिका बनाउन सकिने ।
- प्रभावकारी अनुगमन तथा जनताको सार्थक सहभागिताबाट दिगो भरपर्दो र गुणस्तरीय विकास गर्न सकिने ।
-
- जनप्रतिनिधिहरुको सकृयता र जनताको सार्थक सहभागितामा सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गरी सदुपयोग गर्न सकिने ।

- करका दायरा फराकिलो बनाउदै दरलाई समसामयिक बनाएर तथा धार्मिक संस्कृतिक एतिहासिक स्थलहरुको विकास गरी पर्यटकहरु आकर्षण गरी आन्तरिक आय बृद्धि गर्न सकिने ।

द. शुद्धोधन गाउँपालिकाको बजेटमा दीर्घकालिन सोच सहित निम्न उद्देश्यहरु रहेकाछन् ।

➤ दीर्घकालिन सोच :

“शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार ।

सुशासन, समृद्धी शुद्धोधन गाउँपालिकाको मूल आधार ॥”

उद्देश्यहरु :

- व्यवसायिक कृषि पेशा अबलम्बन गर्दै नागरिकलाई आत्म निर्भर तर्फ उन्मुख बनाउने ।
- गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिने, स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउदै लैजाने ।
- भौतिक पूर्वाधार विकासमा प्राथमिकता दिदै गुणस्तरीय विकास निर्माणमा जोड दिने ।
- आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरुलाई आकर्षण गर्ने तर्फ जोड दिने ।
- खेलकुदको विकासमा जोड दिने ।
- विपत ब्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने साथै वातावरण संरक्षण र स्वच्छ खानेपानी, सरसफाइलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- संस्थागत विकास र सुशासन प्रबर्द्धन गर्ने ।
- समावेशी र सन्तुलित विकास प्रबर्द्धन गर्ने ।
- राजस्वका दायराहरु फराकिलो बनाउने । आन्तरिक आयका नयाँ क्षेत्र पहिचान गर्ने ।
- सिमित साधन र स्रोतबाट उच्चतम उपलब्धी हाँसिल गर्ने ।

- सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा नागरिकहरुको पहुँच विस्तार गर्ने ।
- नागरिकहरुको आयस्तरमा वृद्धि गर्न विभिन्न किसिमका सिपमूलक र आय आर्जन तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- सार्वजनिक खर्चलाई पारदर्शिक र मितव्ययी बनाउने ।

९ चालु आ.व. ०७५।०७६ को अवस्था

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भए पश्चात शुद्धोधन गाउँपालिकामा निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरुको सहयोग र समन्वयमा पहिलो बर्ष आ.व.०७४।०७५ को बजेट कार्यान्वयन सम्पन्न भै दोस्रो बर्ष [आ.व.२०७५।०७६](#) को धेरै योजनाहरु सम्पन्न भै सकेका तथा केही योजनाहरु अन्तिम चरणमा पुगेका छन् । **हाल सम्म करिब ९० प्रतिशत योजना सम्पन्न हुने अवस्थामा पुगेका छन् ।** अब बाँकी अवधीमा यो प्रतिशत अझै बढ्ने विश्वास लिएको छु । यस चालु आ.व.मा भएका मुख्य मुख्य उपलब्धीहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- धेरै जसो योजनाहरु समयमै सम्भौता भई कार्य सम्पन्न भएका छन् ।
- सबै वडामा टोल विकास संस्थाहरु गठन भई कृयाशील रहेका छन् ।
- दरवाहा क्षेत्रको गुरुयोजना तयार भइ काम शुरु भएको छ ।
- भौतिक पुर्वाधार तर्फ यस आ.व. मा सडक पिच गर्ने काम ०९ कि.मि, ग्राभेल २२ , कि.मि. , कल्भर्ड निर्माण १३ स्थानमा, नाली निर्माण १७०० मिटर लगायत भौतिक पुर्वाधारका काम सम्पन्न भएको छ ।
- यस आ. व. मा कृषि तथा पशु कार्यक्रम तर्फ किसानहरुलाई गहुँ , बेमौषमी तरकारी , घाँस , च्याउ, लगायतको विउ वितरण गरिएको छ साथै गाउँपालिका भित्र पशु खोप , गोठ सुधार औषधि वितरण , प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- गाउँपालिकाको भवन निर्माण कार्य तिब्र रुपमा अगाडि बढेको छ । वडा नं. १ र ४ मा वडा कार्यालय निर्माणको थालनी भएको छ । प्रदेश सरकारको सहयोगमा बहु उद्देश्यीय सभाहल निर्माणधिन अवस्थामा छ ।

- तीनाउ र दानव नदीका विभिन्न घाटहरुको आई. ई. ई. सम्पन्न गरी नदीजन्य पदार्थ विक्री गरी आन्तरिक आय बढेको छ ।
- आवश्यक ऐन नियम र कार्यविधि तयार गरी लागु गरिएको छ ।
- घर नक्सा पास गर्ने व्यवस्था लागु गरिएको छ । जसले गर्दा अब बन्ने घरहरु भूकम्पीय दृष्टिले सुरक्षित हुने विश्वास गरिएको छ ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य लगायत अन्य क्षेत्रको सुधारको थालनी भएको छ ।
- आय ब्यय विवरणहरु विद्युतीय माध्यमबाट आम्दानी राख्ने र खर्च गर्ने थाली भएको र सुत्रमा आधारित लेखा प्रणाली भएको कारण हिसाव किताव दुरुस्त रहेको छ ।
- गाउँपालिका र वडा कार्यालयलाई प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यक पर्ने आई.टी. सम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराइएको छ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता अनलाईन प्रणालीका माध्यमबाट गर्न शुरु गरिएको छ ।
- कार्यालय ब्यवस्थापन, कर्मचारी ब्यवस्थापन सन्तोष जनक रहेको छ ।
- जनप्रतिनिधिहरुले आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्ने क्षमता बढेको छ । यस गाउँपालिकाको वडा नं. २ रुपन्देही जिल्ला कै पहिलो बाल मैत्री वडा घोषणा भएको छ भने वडा नं. ५ बालविवाह मुक्त वडा घोषणा भएको छ ।

अब म योजनागत रुपमा आगामी आर्थिक बर्ष २०७६।०७७ मा संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रम बारे उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

१० गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधार नै समृद्धिको आधार हुनाले पूर्वाधार विकासका क्षेत्रहरु सडक संजालको विस्तार टोलवस्तीसम्म गर्न बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । गाउँपालिकास्तर र वडास्तर गरी पूर्वाधार विकासमा रु.१७३८९५४००। बजेट विनियोजन गरिएको छ । प्रदेश सरकार र तराइ मधेश समृद्ध कार्यक्रम अन्तरगत माग गरिएका योजनाहरु सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृत भै आएपछि गाउँपालिकाबाट तोकिएको समपुरक रकम ब्यवस्था गरी योजना सम्पन्न गरिने छ ।

११. प्रत्येक वडाबाट संचालन गरिने वडा स्तरीय योजना तथा कार्यक्रमको लागि रु ७ करोड बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

१२. प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदानको बजेट र विशेष अनुदान गरी रु. १ करोड ३२ लाख प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराएको कार्यविधि वा निर्देशन अनुसार प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

१३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अर्न्तगत संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने बजेट तथा कार्यक्रम लक्षित बेरोजगार समूहमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

१४. कृषि क्षेत्रको ब्यवसायिकरण गर्दै लैजान कृषि र पशु विकास क्षेत्रमा रु.१५५७५०००।... बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना मार्फत प्राप्त हुने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्ने छ ।

१५. शिक्षामा सशर्त समेत रु ९,४६,२४,००० बजेट विनियोजन गरिएको छ । जसको सफल कार्यान्वयनबाट शिक्षको गुणस्तरमा बृद्धी भई शिक्षा क्षेत्रमा सकारात्मक सुधार आउने अपेक्षा गरिएको छ । **“गुणस्तरीय शिक्षा**

शुद्धोधनको प्रतिबद्धता” साकार पार्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

१६. स्वास्थ्यमा सशर्त समेत रु ३,५६,५१,००० बजेट विनियोजन गरिएको छ । उक्त बजेट कार्यान्वयनबाट स्वास्थ्य क्षेत्रमा प्रभावकारिता ल्याउन सहयोग पुग्ने छ । अत्यावश्यक औषधीको अभाव हुने छैन ।

१७. खानेपानी तथा सरसफाई, सामाजिक समावेशीकरण अन्तरगत लक्षित समुदायको लागि बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

१८. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्न बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ । बारुण यन्त्र स्थानीय तहहरुको समन्वय र साभेदारीमा संचालन र व्यवस्थापन गर्न बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ । नदी नियन्त्रणको लागि बजेटको ब्यवस्था गरिएको छ ।

१९. ब्यवस्थित र योजनाबद्ध विकासबाट नै गन्तव्यमा पुग्न सकिने हुनाले शुद्धोधन गाउँपालिकाको आवधिक योजना तर्जुम गर्नुको लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२०. पदाधिकारीहरु तथा सदस्यज्यूहरुलाई प्रदेश सरकारले तोक अनुसारको सुविधा उपलब्ध गराउन बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।

२१. कर्मचारीहरुलाई संघीय सरकारले तोके अनुसारको तलब भत्ता उपलब्ध गराउने र उच्च मनोबलका साथ उत्प्रेरित गराई कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रोत्साहन र फिल्ड भत्तालाई निरन्तरता दिइएको छ ।

२२. गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न र निर्माणाधिन १ र ४ नं. का वडा कार्यालय सम्पन्न गर्न र ३ र ६ वडा भवन निर्माण गर्न बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

२३. सार्वजनिक जग्गा संरक्षण गर्न बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

२४. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समपुरक अनुदानका योजनामा साभेदारी गर्न बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

२५. जिल्ला समन्वय समिति रुपन्देहीबाट प्राप्त हुने बजेट रु ३,५७,००,०००। - तीन करोड सन्ताउन्न लाख). बजेट गाउँपालिका भवन निर्माण र वडा कार्यालयको भवन निर्माणको भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

२६. यस सम्मानित सभामा पेश भइ सभाले पारित गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुग्ने गरी बजेट व्यवस्थापन गरिएको छ ।

२७. सामाजिक सुरक्षा भत्ता ब्यवस्थित र सरल तरिकाले बैंक मार्फत वितरण गर्न बजेटको ब्यवस्थान गरिएको छ ।

२८. यस गाउँपालिकाको चालु आ.व. २०७५।०७६ मा आम्दानी रु. ३८,४३,०७,४३६ अड्तीस करोड त्रिचालिस लाख सात हजार चार सय छत्तिस)मध्ये पूँजीगत खर्च रु. ९८२५८२७८।५० र चालु खर्च रु. ९३०८९२९४।२९ गरी जम्मा रु. १९९३४७४९२।७९ खर्च भएको छ । कतिपय योजना तथा कार्यक्रमहरु चालु अवस्थामा रहेका र कतिपय भुक्तानीको चरणमा रहेका छन् ।

२९. गाउँपालिकाको आ.व. २०७६।०७७ को अनुमानित बजेट रु. ४६,८९,८५,४००(छ्यालीस करोड उनानब्बे लाख पैतिस हजार चार सय) रहेको छ । जसमा चालु

खर्च रु. २१,५७,६९,४००(एक्काईस करोड सन्ताउन्न लाख उनन्सत्तरी हजार चार सय) ४६ प्रतिसत र पुजीगत तथा कार्यक्रम संचालन खर्च रु.२५,३२,१६,४००(पच्चिस करोड बत्तिस लाख सोह्र हजार चार सय) ५४ प्रतिसत रहेको छ ।

३०. गाउँपालिकाको आ.व. २०७६।०७७ को बजेटको स्रोत देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क. आन्तरिक आय रु.४,३२,१९,४००(चार करोड बत्तीस लाख उन्नाइस हजार).

ख. संघीय सरकारबाट प्राप्त रु. ३०,२४,००,०००(तीस करोड चौविस लाख)

ग. प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रु. २,११,१६,०००(दुइ करोड एघार लाख सोह्र हजार)

घ. रजिष्टेशन दस्तुर (मालपोतबाट) रु.६७,००,०००।(सतसठ्ठी लाख)

घ. सामाजिक सुरक्षा भत्ता वापत रु. ६५००००००।- (छ करोड पचास लाख)

ड. सडक बोर्डबाट रु. १००००००।- (दश लाख ।)

च. स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमबाट रु.४,५०,०००(चार लाख पचास हजार)

छ. बैंक मौज्दात रु. २,९१,००,०००।(दुई करोड एकानब्बे लाख)

गरी जम्मा रु. ४६,८९,८५,४००(छ्यालीस करोड उनानब्बे लाख पैतिस हजार चार सय)

३१. बजेट देहायका क्षेत्रहरुमा देहाय अनुसार बाँडफाँड गरिएको छ ।

१) आर्थिक विकास तर्फ रु. १,५५,७५,०००।

२) सामाजिक विकासतर्फ रु.१३,३२,२५,०००।

३) भौतिकपूर्वाधार विकासतर्फ रु.१७,५८,९५,४००।

४ वातावरण,विपत ब्यवस्थापन ,खानेपानी, सरसफाइतर्फ रु.१,०८,५०,०००।

५) संस्थागत विकास तथा सुशासनतर्फ रु.९९,३०,०००।

६)सामाजिक सुरक्षा भत्ता रु.६,५०,००,०००।

७) चालु रु.५,८५,१०,०००।

३२.. राजश्वका दायराहरु (क्षेत्रहरु) खोज्दै फराकिलो बनाएर आन्तरिक आम्दानी बढाउदै लैजान पहल गरिने छ ।

३३.. व्ययको विवरण विनियोजन विधेयकमा समावेश गरिएको छ ।

३४. राजश्व तथा करका दरहरुको विस्तृत विवरण आर्थिक विधेयकमा समावेश गरिएको छ ।

३५. “समयमै कर तिरौं विकास निर्माणमा सहभागी बनौं”भन्ने अपिलका साथ सबै करदाताहरुलाई समयमै कर तिर्न अनुरोध गरिन्छ । एक पटकको लागि २०७६ श्रावण १ गते देखि २०७६ कार्तिक मसान्त सम्ममा आफूले बुझाउनु पर्ने सबै कर बुझाएमा बाँकी बक्यौतामा लाग्ने विलम्ब दस्तुर छुट दिने ब्यवस्था गरिएको छ । नागरिकताको सिफारिस निशुल्क गर्ने ब्यवस्था मिलाइएको छ ।

३६.राजस्व सम्बन्धमा भूमिकर (मालपोत) घटाइएको छ भने अन्य साविकका दरहरुलाई यथावत राखिएको छ ।

३७.योजना तथा कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

३८.वडा भेलाबाट माग भै आएका तथा गाउँपालिकाले अति आवश्यक ठानेका योजनाहरु मध्ये स्रोत अभावले बजेट ब्यवस्थापन गर्न नसकिएका योजनाहरु अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ । थप स्रोत प्राप्त भएमा क्रमशः प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।

३९.प्रदेश सरकार र संघीय सरकार संग माग गर्नु पर्ने महत्वपूर्ण र ठूला योजनाहरु अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ । ती योजनाहरुको उचित सम्बोधनका लागि दुबै सरकार संग अनुरोध गरिन्छ ।

४०. बजेटमा ब्यवस्था गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु उद्देश्य अनुरूप कार्यान्वयन गरी खुसी र सुखी जनता सहितको समृद्ध शुद्धोधन गाउँपालिका बनाउन हाम्रा सम्पूर्ण सभाका सदस्यहरु लाग्नु हुने छ । यसमा राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरु सदा भन्दा अझ बढी खटिनु हुने छ भन्ने अपेक्षा सहित आम शुद्धोधन गाउँपालिका निवासी नागरिकहरु, राजनीतिक दल, बुद्धिजीवी समाजसेवीहरुबाट सहयोगको अपेक्षा राख्दछु ।

४१. अन्त्यमा यस गाउँपालिकाले दीर्घकालिन सोच, उद्देश्य, प्राथमिकताका साथ अघि सारेको बार्षिक बजेटको कार्यान्वयनबाट यस गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन योगदान पुऱ्याउने कुरामा विश्वास राख्दै बार्षिक बजेट तर्जुमा गर्न सहयोग पुऱ्याउनुहुने सम्पूर्ण, सभाका सदस्यज्यूहरु, विषयगत समितिका पदाधिकारीहरु, राजश्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु, बुद्धिजिवि, समाजसेवी, शिक्षक, प्राध्यापक, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु लगायत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिदै बजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनगरी यस गाउँपालिकालाई सुखी र समृद्ध बनाउन सबैको साथ, सहयोग र सहकार्यको आशा र विश्वासका साथ विदा माग्दछु ।

धन्यवाद, जय शुद्धोधन !

किशुनचन्द्र चौधरी
अध्यक्ष

शुद्धोधन गाउँपालिका, रुपन्देही

जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी